

દલાશેઠનું પોટલું

એક સમયની વાત છે.

રાજપરના ઠાકોરે મિયાં ફુસકીને માલપુર મોકલ્યા.

માલપુરમાં લવજીશેઠ રહેતા હતા. તેમની પાસેથી એક હજાર રૂપિયા લઈ આવવાના હતા.

મિયાંને ઠાકોરે કહી દીધું કે મોઢું ના કરશો. લવજીશેઠ રૂપિયા આપી દે એટલે તરત જ પાછા આવજો.

આમ વાત થાય છે એટલામાં તમા ભટ આવી ગયા.

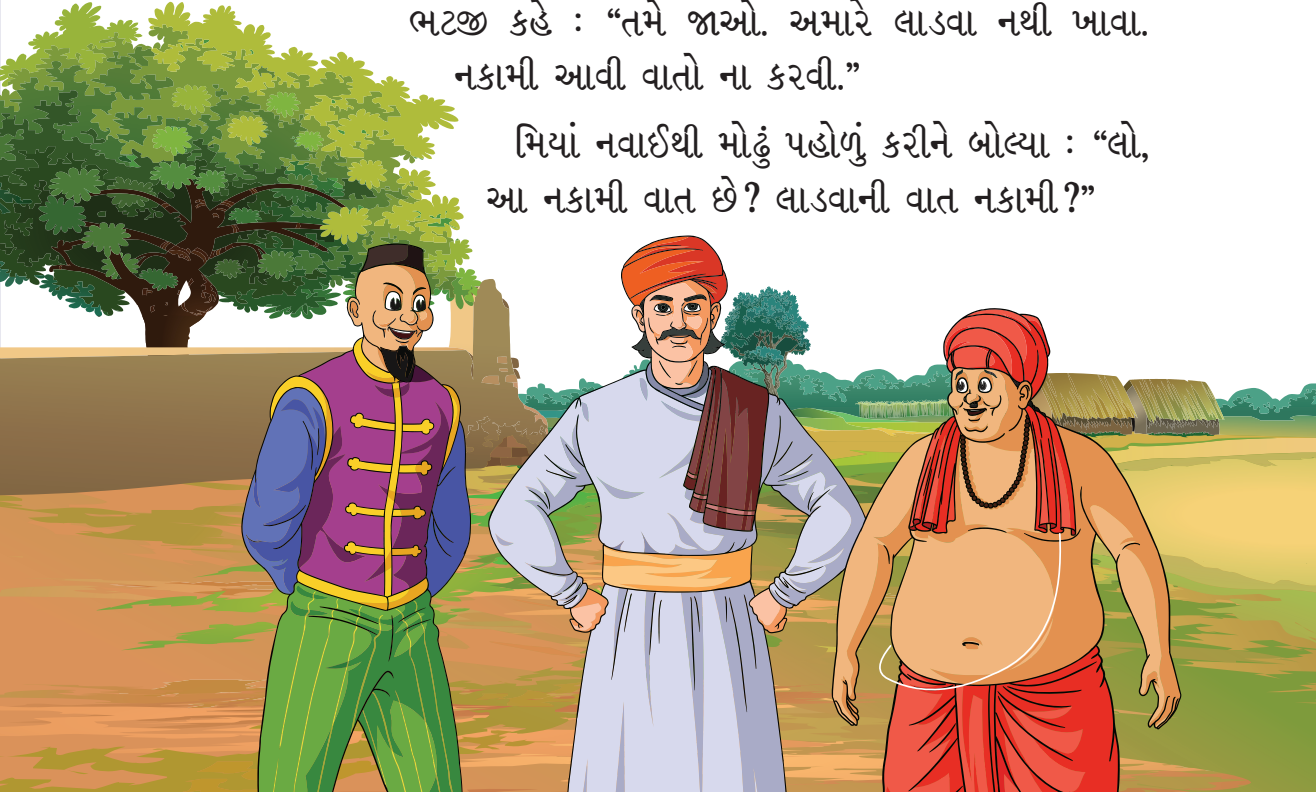
મોજથી મિયાં બોલ્યા : “વાહ ભટજી વાહ! હું હમણાં જ તમને સંભારતો હતો કે તમે આવી ગયા. લો ચાલો.”

ભટજી કહે : “ક્યાં?”

મિયાં કહે : “લાડવા ખાવા.”

ભટજી કહે : “તમે જાઓ. અમારે લાડવા નથી ખાવા. નકામી આવી વાતો ના કરવી.”

મિયાં નવાઈથી મોઢું પહોળું કરીને બોલ્યા : “લો, આ નકામી વાત છે? લાડવાની વાત નકામી?”

ઠાકોરે મિયાંને કહ્યું : “નકામી તો ખરી જ ને! લાડવા ખાવા માલપુર જવાનું નથી. ભટજીને સાથે લઈ જવા હોય તો એમ જ કહો કે આપણે બન્ને સાથે જઈએ.”

મિયાં કહે : “નનનનના, ભટજી વિના તો અમે ભગવાન બોલાવે તોય એકલા ના જઈએ. ભટજી તો સાથે આવશે જ. હા, અમે સિપાઈબચ્યા!”

ઠાકોર કહે : “તો એમ કહો. એમાં લાડવા ખાવા જવાની વાત શીદ કહો છો?”

મિયાં કહે : “એ વાત ખોટી નથી. લાડવા તો ખાવાના છે જ. એ કામ પહેલું થશે અને રૂપિયા પછી મળશે. પૂછો કે કેવી રીતે?”

ભટજી કહે : “હા, પૂછ્યું. લો, કહો, કેવી રીતે?”

મિયાં કહે : “તે એવી રીતે કે લવજી શેઠને ત્યાં કોઈ વેપારી કે મોટા ઘરાક જાય તેને લકડશી લાડુ અને ગાંઠિયા ખવડાવે છે. એ વિના પાછા જવા દે જ નહીં.”

ઠાકોર કહે : “હા, એ વાત સાચી.”

મિયાં કહે : “તો બસ, અમે કહીએ એ ઠીક જ કહીએ. હા, અમે સિપાઈબચ્યા!”

ઠાકોરે તમા ભટને કહ્યું : “તમે સાથે જાઓ તો સારું. એકથી બે ભલા.”

ભટજી અને મિયાં ફુસકી ચાલતા
થયા.

ગામના દરવાજા બહાર ગયા તો માલપુરને મારગે હરજી પટેલનું બળદગાડું જતું દેખાયું.

મિયાંએ બૂમ પાડી : “ઓ હરજી પટે...લ! ગાડું ઊભું રાખો. અમે પણ આવીએ છીએ.”

હરજી પટેલે ગાડું ઊભું રાખ્યું. ગાડામાં બે પીપ હતાં.

ભટજી કહે : “ડીઝલ તેલ લેવા જાઓ છો ને?”

હરજી પટેલ કહે : “આ બે પીપડાં ખાલી થઈ ગયાં છે એટલે એ પાછાં આપી દેવાં છે અને તેલ ભરેલાં બે નવાં પીપડાં લાવવાનાં છે.”

મિયાં કહે : “સરસ, ઘણું સરસ. કૂવા પર બે પંપ ચલાવો છો એટલે બે પીપ તો ઝટ વપરાઈ જાય. ચાલો, ખાલી પીપ સાથે અમે પણ બેસી જઈએ. અમારે પણ માલપુર જવું છે. અમે પણ ખાલી જ છીએ. ભટજી પાસે એક નવો પૈસો પણ હોતો નથી.”

હરજી પટેલ કહે : “બેસી જાઓ. આપણે કાંઈ પૈસો લેવાના નથી. અને ભટજી કે તમારી પાસેથી તો ના જ લેવાય.”

મિયાં ફુસકી અને તમા ભટ ગાડામાં બેસી ગયા. ત્યાં પાછળથી બૂમ સંભળાણી.

પાછળ જોયું તો દલાશેઠ ઘોડા પર ચડીને આવતા દેખાયા.

ભટજી કહે : “દલાશેઠ પણ માલપુર આવતા હશે.”

ગાડા પાસે દલાશેઠ આવી ગયા અને બોલ્યા : “માલપુર જાઓ છો ને?”

ભટજી કહે : “હા, આ હરજી પટેલ ખાલી પીપ લઈને જાય છે. અમારે માલપુર જવાનું છે એટલે ગાડામાં બેસી ગયા.”

દલાશેઠ હરજી પટેલને કહે : “ભાઈ હરજી! એક-બે મિનિટ ગાડું ઊભું રાખો.”

મિયાં કહે : “કાં?”

દલાશેઠ ચિડાઈને બોલી ગયા : “કાં ને ફાં એ તમારે પૂછવાનું નથી. એ પૂછનારા હરજી પટેલ છે.”

મિયાં ફુસકી ચૂપ થઈ ગયા.

દલાશેઠે હરજી પટેલ સામે જોઈને વાત કહી : “હું પણ માલપુર જાઉં છું. તમારું ગાડું પણ માલપુર જાય છે તો પછી હું ગાડામાં આવું. આ ઘોડા પર ચડીને નકામો શીદ જાઉં. ઘોડાને ઘરે મૂકીને હમણાં પાછો આવું છું.”

હરજી પટેલ કહે : “ભલે, પણ ઝટ આવો.”

તરત જ દલાશેઠે ઘોડો પાછો વાળી દીધો અને દોડાવતાં ઘરે જવા ઊપડી ગયા.

મિયાં કહે : “દલાશેઠ પાકા વેપારી છે. એક એક પાઈનો હિસાબ કરે એવા લોભિયા છે.”

ભટજી કહે : “કોઈના અવગુણ બોલવા નહીં. પોતાના લાભની વાત બધાને ગમે.”

વેપારીનો દીકરો બડો હિસાબી હોય.

મિયાં અને ભટજી સાથે હરજી પટેલ આવી વાતો કરે છે એટલી વારમાં ઘોડો ઘરે મૂકીને દલાશેઠ દોડાદોડ પાછા આવી ગયા અને ગાડામાં બેસી ગયા. પછી તો મિયાં ફુસકી ચૂપ રહે જ શાના? તમા ભટે સાફ કહેલું કે દલાશેઠ સાથે તમારે વાદવિવાદ કરવો નહીં, પણ મિયાં માને નહીં. દલાશેઠ વાતવાતમાં ચિડાય અને મિયાં ફુસકી હસે.

આમ આનંદવિનોદમાં માલપુર આવી ગયું. ગાડું ઊભું રહી ગયું.

દલાશેઠ, ભટજી અને મિયાં ફુસકી ગાડામાંથી નીચે ઊતરી ગયા.

દલાશેઠે હરજી પટેલને વાત પૂછી : “હવે ગાડું પાછું લઈ જવામાં કેટલી વાર લાગશે?”

હરજી પટેલ કહે : “કલાક-દોઢ કલાક થશે. અડધો કલાક બળદને થાક ખાવા દેવો પડશે. એમ બે કલાક પછી મારું ગાડું ચાલશે.”

દલાશેઠ કહે : “તો તો ઘણું સરસ. મારું કામ તો એક કલાકમાં પૂરું થઈ જશે. તમારું ગાડું ગબડશે એ પહેલાં હું આ દરવાજા પાસે આવી જઈશ. મારી રાહ નહીં જોવી પડે.”

મિયાં બોલી ઊઠ્યા : “અને અમારી રાહ તો જોશો જ નહીં.”

ભટજી ચિડાઈ ગયા અને મિયાં સામે જોઈને કહે : “કેમ રાહ ના જુએ?”

મિયાં કહે : “આપણે લાડવા ખાવાના છે.”

